

Kabinetstandpunt “Spoor in beweging”

***Ontwikkelingen rondom de spoorwegwetgeving
en de Hoofdrailnetconcessie***

**Adriaan Hagdorn
Manager NedTrain Legal**

**Zeepkistbijeenkomst VHS
26 november 2009**

Spoorwegwetgeving

Op 1 januari 2005 zijn in werking getreden:

❖ **Spoorwegwet**

houdende nieuwe, algemene regels over de aanleg, het beheer, de toegankelijkheid en het gebruik van spoorwegen alsmede over het verkeer over spoorwegen

❖ **Concessiewet personenvervoer per trein**

onderdeel van de Wet Personenvervoer 2000

❖ **Pakket van 7 AMvB's en 7 MR's**

❖ **Vervoerconcessie NS en beheerconcessie ProRail**

Waarom nieuwe wetgeving?

- ✓ **Spoorwegwet 1875 was verouderd**
- ✓ **Wettelijke positionering van ProRail B.V. als private beheerder**
- ✓ **Implementatie EU – richtlijnen (o.a. 91/440, 2001/14)**
- ✓ **Borgen van overheidszorg voor de spoorwegveiligheid**
- ✓ **Concessiestelsel Wp 2000 is ook voor trein gaan gelden**
- ✓ **Spoorwegwet 1875 nog van belang voor tram en metro (naast de Locaalspoor- en Tramwegwet 1900).**

Spoorwegwet (1)

**Kaderwet die publieke inrichting spoorbestel regelt.
Bevat bepalingen over:**

- **Hoofdspoorweginfrastructuur en de (technische) eigenschappen daarvan**
- **Het beheer (aanleg en onderhoud) daarvan**
- **Het “spoorwegbedrijf” waaronder:**
  - **de bedrijfsvergunning**
  - **het veiligheidsattest**
  - **gebruik, compatibiliteit en interoperabiliteit van spoorvoertuigen**
  - **het spoorwegpersoneel**

Spoorwegwet (2)

- **Het gebruik van hoofdspoorwegen:**
  - Jaarlijkse netverklaring ProRail
  - Toegangsovereenkomst ProRail - spoorwegonderneming
  - Non-discriminatoire capaciteitstoedeling
  - Verkeersleiding
  - Spoorwegondernemingen betalen gebruiksvergoeding

- **Toegang tot bijkomende diensten en voorzieningen (BDV's)**

- **Toezicht en handhaving**
  - NMa/Vk
  - IVW

Concessiewet personenvervoer per trein

- **Onderdeel van de Wp 2000.
Concessiesystematiek geldt per 1 jan 2005 ook voor openbaar personenvervoer per trein (Concurrentie "om het spoor").**
- **Bevat regels over:**
  - de verlening (evt. door aanbesteding)
  - de inhoud
  - de overdracht werknemers en productiemiddelen bij beëindiging
- **V & W verleende NS tot 2015 concessie voor "hoofdrailnet"**
- **Regionale concessies NS, Arriva, Syntus, Connexxion en Veolia (verleend door GS provincie of bestuur kaderwetgebieden)**

Concessiegebieden

Regionale treinconcessies

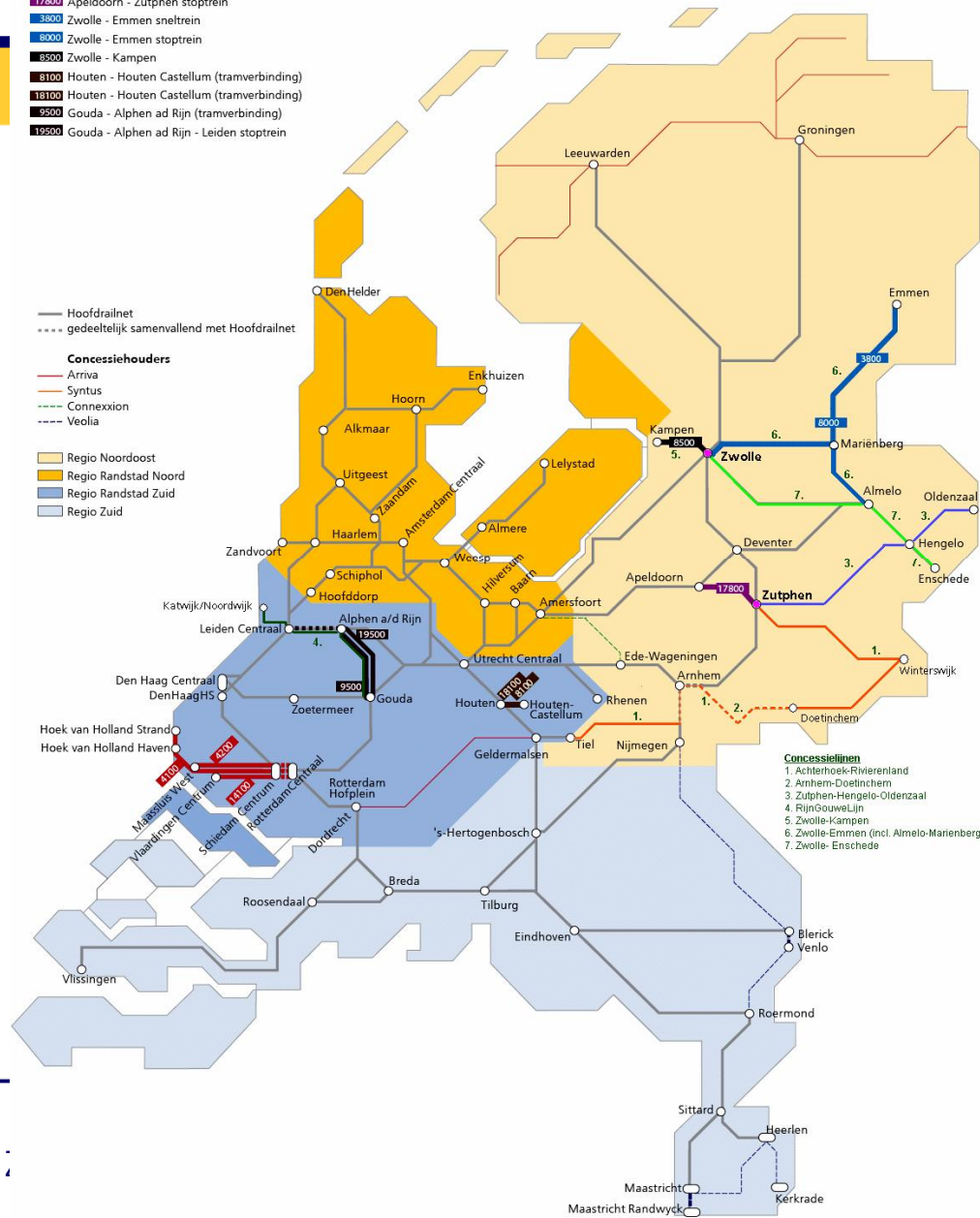
- 4100 Rotterdam - Hoek van Holland Haven/Strand stoptrein
- 14100 Rotterdam - Vlaardingen stoptrein
- 4200 Rotterdam - Maassluis West/Hoek van Holland Haven stoptrein
- 17200 Apeldoorn - Zutphen stoptrein
- 3800 Zwolle - Emmen sneltrein
- 8000 Zwolle - Emmen stoptrein
- 8500 Zwolle - Kampen
- 8100 Houten - Houten Castellum (tramverbinding)
- 18100 Houten - Houten Castellum (tramverbinding)
- 9500 Gouda - Alphen ad Rijn (tramverbinding)
- 19500 Gouda - Alphen ad Rijn - Leiden stoptrein

- Hoofdrailnet
- - - gedeeltelijk samenvallend met Hoofdrailnet

Concessiehouders

- Arriva
- Syntus
- Connexion
- Veolia

- Regio Noordoost
- Regio Randstad Noord
- Regio Randstad Zuid
- Regio Zuid

- ### Concessielijnen
1. Achterhoek-Rivierland
  2. Arnhem-Doetinchem
  3. Zutphen-Hengelo-Oldenzaal
  4. Rijnouwelijn
  5. Zwolle-Kampen
  6. Zwolle-Emmen (incl. Almelo-Marienberg)
  7. Zwolle- Enschede

Aard van de vervoerconcessie (1)

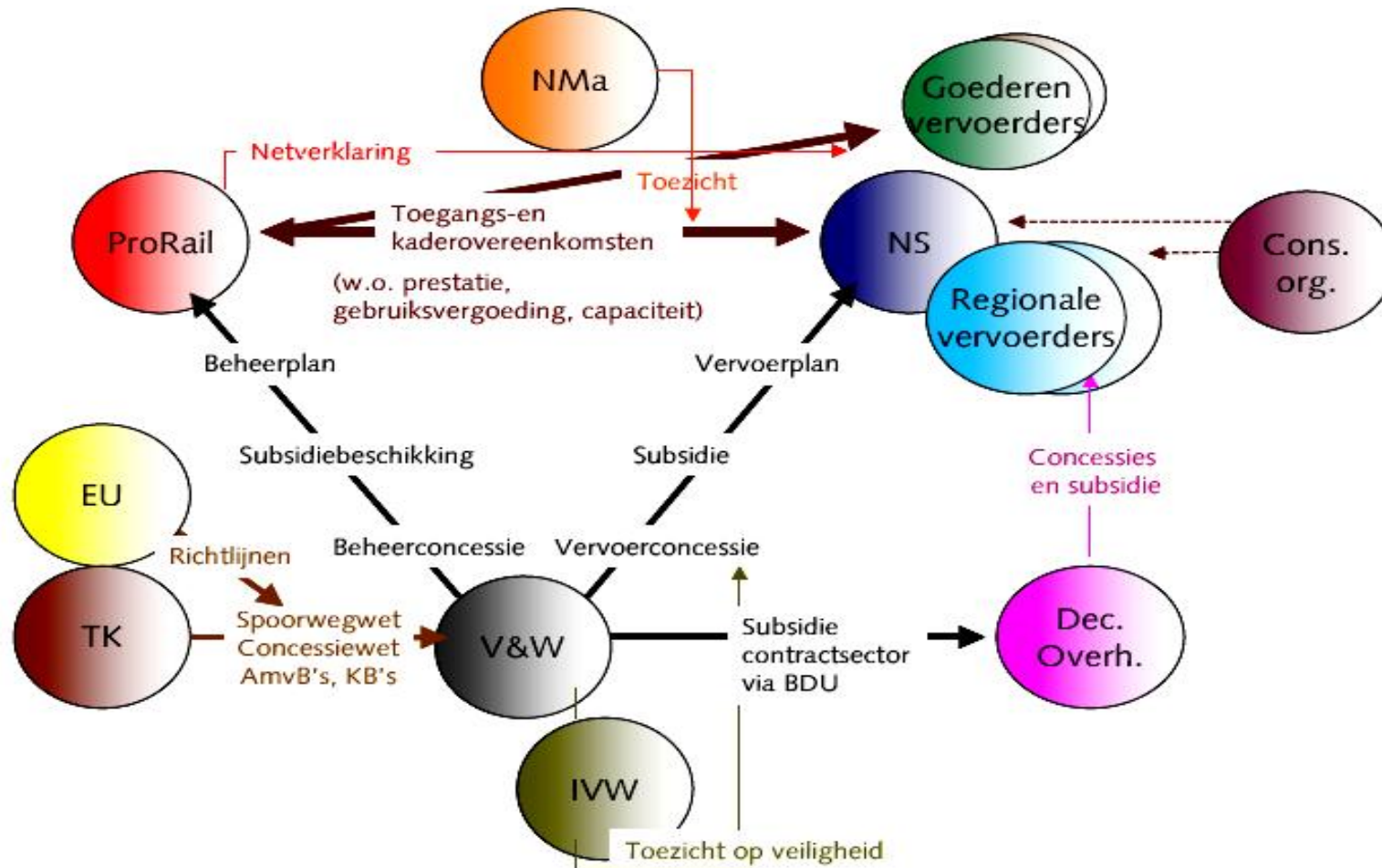
- In beginsel exclusief recht, verleend aan de vervoerder/concessiehouder
- Om gedurende bepaalde tijd, in een bepaald gebied
- Openbaar personenvervoer (per trein, bus of multimodaal) te verrichten (dienstregeling)
- Concessieverlening is (in Nederland) een Awb – besluit
- En valt dus binnen de kaders van het bestuursrecht, inclusief handhavingsinstrumentaria
- Maar is ook een openbaar dienstcontract c.f. Vo nr. 1370/2007 betreffende het openbaar personenvervoer per spoor en over de weg.

Aard van de vervoerconcessie (2)

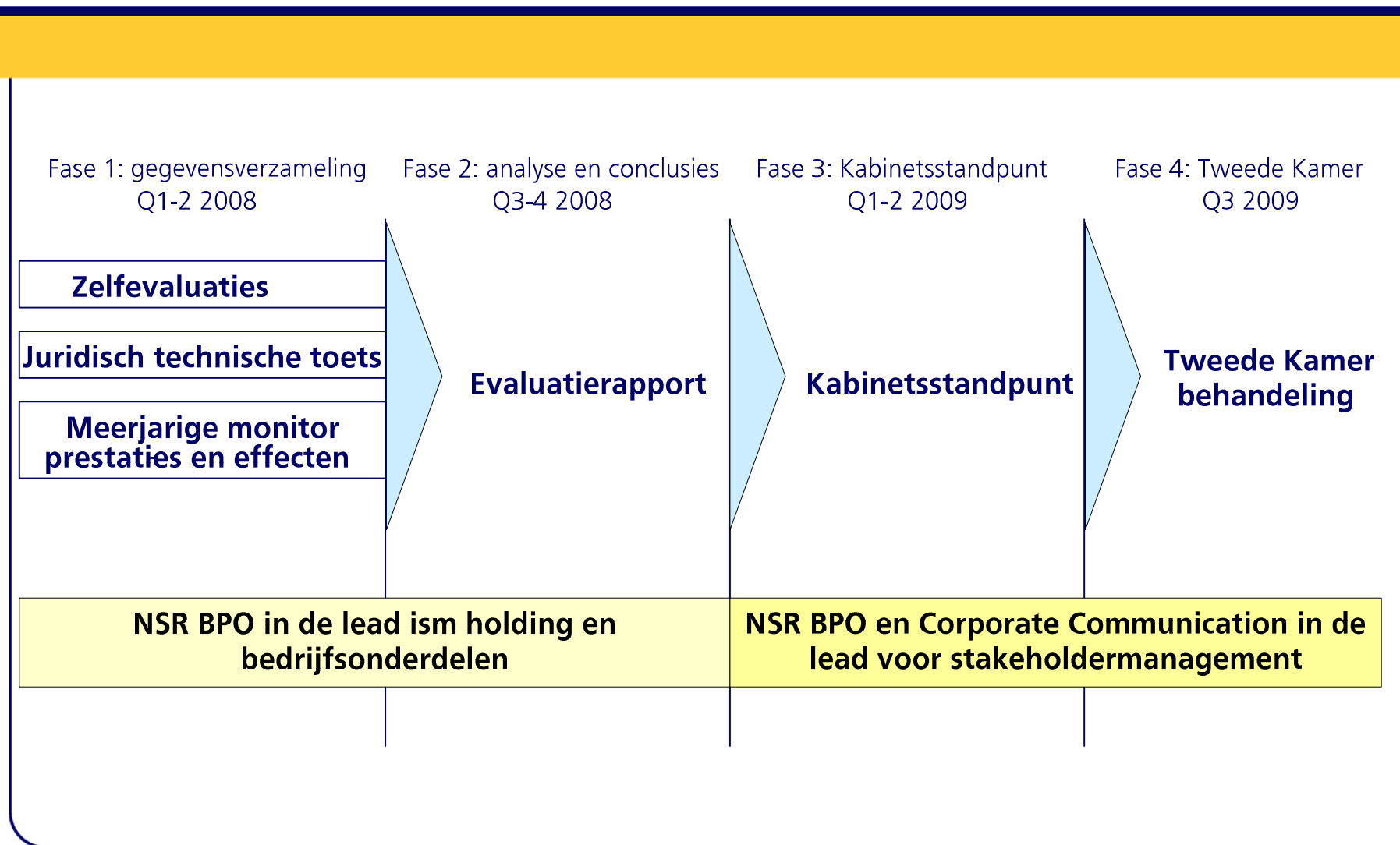
- **Moet – indien onderhands gegund- worden aanvaard i.v.m. de verplichtingen o.a.**
  - **minimum voorzieningenniveau**
  - **hoogte tarieven**
  - **Informatieverstrekking**
- **Derden - waaronder reizigers(organisaties) – kunnen rechten aan concessie ontlennen**
- **Naast concessiebesluit is parallel een subsidiebesluit en/of (uitvoerings)overeenkomst mogelijk**
- **Niet nodig bij besloten vervoer van personen en goederenvervoer.**

Spoorbestel in beeld

Evaluatie spoorwegwetgeving (ESW)

- **Volgt uit de Spoorwegwet zelf (artikel 126)**
- **Doel is werking en de effectiviteit te beoordelen**
- **En daaruit lering te trekken voor de toekomst.**
- **Motie Wolfson:
verplichting tot onderzoek naar alternatieve
marktordeningsmodellen**

Uitkomst ESW (1)

- **Kabinetsstandpunt naar aanleiding van het eindrapport van de evaluatie van de spoorwegwetgeving**
- **Kabinetsvisie op het spoorbestel in Nederland (niet alléén NS en ProRail!)**
- **Over het geheel genomen positief**
- **Behandeld door Tweede Kamer op 12 oktober j.l.**

Uitkomst ESW (2)

- **Geen ingrijpende wijzigingen in huidige ordening**
- **NS en ProRail moeten (nog) klantgericht werken**
- **Kabinet onderzoekt onderhandse gunning hoofdrailnetconcessie na 2014 aan NS, ultimo 2009 beleidsnotitie**
- **ProRail moet zich beperken tot publieke taken:**
  - kwaliteit en beschikbaarheid hoofdspoorweginfrastructuur
  - non-discriminatoire capaciteitsverdeling en verkeersleiding (geen commerciële "fratsen")
- **Waar nodig verbeteringen doorvoeren (ook wetstechnisch)**

Uitkomst ESW t.a.v. ProRail

- ✓ **Blijft 100 % private staatsdeelneming (evenals NS). Geen ZBO of agentschap maar wel dus primair richten op publieke taken**
- ✓ **Gebruiksvergoeding wordt genormeerd in een “beleidskader”**
- ✓ **Stabiliteit, transparantie en gematigde stijging gebruiksvergoeding**
- ✓ **Onafhankelijke geschillenbeslechting capaciteitsconflicten**
  - spoorwegondernemingen onderling en
  - spoorwegonderneming – ProRail
- ✓ **Verbetering klantgerichtheid is noodzakelijk**

Hoofdrailnetconcessie na 2014?

- ✓ **Scherpere normering outputsturing. Voorwaarden?**
- ✓ **Concessieprijs? Bonus/malus ja of nee?**
- ✓ **Aanwijzingsbevoegdheid sui generis?**
- ✓ **Duur van de concessie? 8 jaar? Of toch iets meer?**
- ✓ **Hoofdrailnet blijft in beginsel in tact. Of toch niet helemaal?**
- ✓ **Versterking positie decentrale overheden door adviesrecht**
- ✓ **Uiterlijk eind 2010 beslissing over (onderhandse) gunning NS**

Uitkomst ESW t.a.v. NS Poort

- ✓ **NS Poort blijft eigenaar en commercieel exploitant stations**
- ✓ **Maar wel betere profilering regionale vervoerders bij stations die NS niet (meer) bedient**
- ✓ **Logo, commerciële exploitatie en beschikbaarheid voorzieningen**

Bijkomende diensten en voorzieningen

- Voornemen om “BDV’s” in nieuw op te stellen AMvB te regelen
- Raakt (mogelijk)
  - NSR i.v.m. reisinformatie, personeelsverblijven, verkooppunten en
  - NedTrain i.v.m. werkplaatsen en reinigingsfaciliteiten
- Zouden tegen vooraf bepaalde prijzen ter beschikking moeten worden gesteld aan andere spoorwegondernemingen
- Maar: “ ..... mag marktontwikkeling niet in de weg staan”!
- NS kritisch ten aanzien van voornemen dit in AMvB te regelen

Implementatie Liberaliseringsrichtlijn

- Per 1 jan 2010 grensoverschrijdend internationaal personenvervoer per spoor tussen EU lidstaten door spoorwegondernemingen met geldige communautaire bedrijfsvergunning niet concessieplichtig
- Gold al voor “internationale samenwerkingsverbanden”
- Cabotagevervoer in beginsel toegestaan
- Tenzij sprake is van door NMa op verzoek vast te stellen:
  - verstoring markt reeds openbaar aanbestede concessie of
  - verstoring van het economisch evenwicht van één of meer concessie(s)

Wat staat er verder op de agenda?

- Implementatie machinisten- , veiligheids - en interoperabiliteitsrichtlijn**
- Juridisch-technische verbeteringen**
- Overdracht vermogensbestanddelen ProRail naar de Staat?**
- Aansturing NS en ProRail (aanwijzingsbevoegdheid, OV – arbiter)**
- Nieuwe wetgeving tram, metro en lightrail
(bijzonder - en lokaalspoor)**
- Van straf- naar bestuursrechtelijke sanctionering
(o.a. STS-passages)**

Terug naar "the good old days"?

